

documentada en la *Canson de Santa Fides* (1.^r o 2.ⁿ quart del S. XI), el més antic dels textos occitans: «audir pòdez del averser, / consi li respon e l cab primer: / jur-vos perls deus d'aquest clocher, / e per aquel cui eu profèr: / car comprarez est *reprober*! : / del cab ne perdretz un quarter» (v. 311). Com observa Levy (*PSW* VII, 250), el sentit ha de ser aquí 'ultratge', difícilment «reproche» 'retret'. car ni en aquests versos, ni en els precedents, no s'han fet retrets, sinó el vot infrangible de la Santa, que mai no adorarà els déus pagans, mal que li costi morir en la foguera, ni s'abstindrà de gloriejar Déu i Jesucrist. Així mateix *reprober* en l'altre gran arcaic Marcabré (ed. Dejeanne XL1, 41).

Forma que exigeix imperiosament una base amb -P-¹⁵ intervocàlica —doncs, *REPROPERIUM—, emparentada de prop, per tant, amb el nostre *REPROPIUM; però d'altra banda la seva terminació en -ERIUM el ferma indissolublement amb IMPROPERIUM. Sobre *reprob(ter)* i afins. V. la discussió entre Ant. Thomas²⁰ i M-Lubke en *Rom* XXXI, 480-3.

En fi crec que encara no s'ha vist gaire l'existència d'aquest REPROPERIUM en l'italià dantesc. Fem *Lectura Dantis*! Quan, en el *Purgatorio*, Marco Lombardo exposa al poeta el seu judici sobre el desastrós connubi de l'Església Romana amb l'imperialisme francès, l'entutzament irreparable, que havia dut al Vaticà, la voluntat d'aferrar alhora el domini polític i la força espiritual (*due reggimenti*), clama. «Di' oggimai che la chiesa di Roma, / per confondere in sè due reggimenti, / cade nel fango, e sè brutta, e la sòma»; exceptuant-ne només «Currado da Palazzo e'l buon Gherardo / e Guido da Castèl ---»; i el poeta: «O Marco mio —diss'io— ben argomentì: / e or discerno perchè dal 'retaggio / li figli di Levi furono essenti; / ma qual Gherardo è quel che tu per saggio / di' ch'è rimaso della gente spenta, / in *rimprovèro* del secol selvaggio? ---» Roma ha embrutat a si mateixa i a tot el «secolo», tornat «selvaggio», sense altra excepció que aquells tres capitans (d'un dels quals fingeix Dante no recordar-se, a fi de parlar-ne tot seguit amb més èmfasi)

Els han restat com a retret vivent, «*rimprovero*» = «rampogna», de tota la «sòma», tota la càrrega, tota la gent que duu a coll l'Església, de la bona generació passada, «la gente spenta», causant-ne l'enfangament amb el seu mal exemple. Ara bé els comentaristes han disputat sobre la llició del mot, car alguns dels còdexs porten *rimprovèro* i d'altres («un'ottima tradizione») *rimprovero*. Tant se val quina sigui la més fidel de les dues formes: el que és evident és que el ritme del vers no pot admetre altra accentuació que en la *é* 4 per tant estem en aquest italià arcaic en presència d'un altre continuador de IMPROPERIUM + RE-, i no pas de l'acostumat *rimprovèro*, postverbal de *rimproverare*³⁵ IMPROPERARE.

DERIV: *Repropiar* (V. supra) Del substantiu *repropi* ve el derivat adjectiu *repropiós*, en el conservador parlar del Maestrat. altra prova indirecta de la realitat i importància del substantiu *repropi* 'vici dels equins'

en les nostres terres *Repropiesa*, abstracte aplicat a l'home. «À vostres peus que adoro, / perdó, oh Jesús, imploro: / perdó per cada vici / ab què us he dat suplici: / perdó per ma peresa, / per ma *repropiesa*, / per ma rebelió. / Perdó, mon Déu, perdó!» digué el genial poeta, botxinejat per la supèrbia i la gasiveria (Verdaguer, *Flos del Calvari*, O. C. Pop. XVI, p. 141).

Reprotxe; reprotxar, V. supra. *Reprotxable Reproxament Irreprotxable; irreprotxabilitat*

¹ Més detingudament ho formulen (aprovant-ho, doncs) Llombart i MGadea: «*repropr*: movimiento extraordinario que hace el caballo, apartando de pronto el cuerpo, porque se espanta o por resabio o malicia». — ² En la traducció occitana *Lo Codi*, del Codi de Justinià, per sort despullada per Raynouard en el ms. (f.º 41): car sembla, pel que diu Levy, que aquest text s'ha perdut o resta inaccessible. Raynouard s'errà suposant una forma masculina *reipropiós*: però ja redrecen l'error Mistral, tàcitament; i després Sternbeck en una tesi de 1887 i el *PSW* VII, 194. — ³ «*Exprobatio: ἀνευδίσιμος*», *CGL* III, 480. 37; «*exprobat. ἀνευδίσειν*», «id. increpat, improperat», «id.: inproperat, injurius agit», *CGL* III, 66 13; v. 454.51, 53. — ⁴ És en va que Vandelli parli d'un accent «secundari» en la *o*, tot i reconèixer embarasadament que això no és «regularíssim» (notem aquest superlatiu, tan fals, que el traeix), en la seva edició, amb renovació del comentari de Scartazzini (Milà, Hoepli, 1955, p. 455). Es llegeix entre línies que no està gaire d'acord amb el text adoptat per Barbi i la *Società Dantesca*. En tot cas és clar que a uns i altres els ha donat gran maldecap el no adonar-se que hi havia hagut *rimprovèro* en italià antic (o *rimprovèro*, tant se val, perquè tots dos tractaments fonètics són igualment possibles), com a resultat de RE-IMPROPERIUM.

Reprova, reprovable, reprovació, reprovador, reprovar, reprovat, reprovatori, V. *provar* *Reproverbi*, V. *verb*

Reprova, reprovable, reprovació, reprovador, reprovar, reprovat, reprovatori, V. *provar* *Reproverbi*, V. *verb*

REPS, del fr. *reps*, mot d'origen incert (potser anglès). □ 1.ª doc: 1886, Noller; Toda, en *DAG* Veg. DCEC/DECH.

Reptació, V. *reptil* *Reptador, reptament, reptança*, V. *reptar* *Reptant*, V. *reptar* i *reptil*

REPTAR, 'acusar', 'provocar a lluita', 'renyar', del ll. REPŪTARE 'calcular', 'reflexionar', 'considerar', que en baix llatí va perdre el sentit de 'fer un retret', d'on 'acusar'. □ 1.ª doc: 1225.

Encara que vestit de llatí, en realitat és català el precepte de dret feudal, o usatge, que l'*InoLC* porta copiat d'un doc. d'arxiu rossellonès, de 1225: «Si nobilis militem *reptavert* --- si miles voluerit excondire se de *reptamento*, secundum usaticos Barchinone ---». En una versió dels *Usatges* que potser no és anterior a la fi del S. XIII: «en contra-sembla no guardar hom sinó dignitat de cavalleria --- la cort aleja [l'escullí, triu']